

УДК 811.111

DOI <https://doi.org/10.32782/modernph-2024.1.9>

ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ КОМПЛІМЕНТАРНИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ» (“THE GREAT GATSBY”) І «НІЧ ЛАГІДНА» (“TENDER IS THE NIGHT”))

Тищенко Олег Володимирович,

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов та перекладознавства
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
ORCID ID: 0000-0001-7255-2742

Бугрій-Турко Яна,

магістр кафедри іноземних мов та перекладознавства
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

У статті розглянуто компліментарні висловлювання та їх комунікативно-прагматичну організацію у художньому дискурсі (на матеріалі творів Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» (“The Great Gatsby”) і «Ніч Лагідна» (“Tender Is the Night”).

Комунікативно-прагматична організація компліментарних висловлювань у досліджуваних творах дала змогу виокремити особливості англомовного американського етико-символічного простору, його відтворення засобами української мови як цільової мови перекладу.

З’ясовано специфіку вживання компліментарних висловлювань у художньому дискурсі, їх лексико-граматичні та синтаксичні особливості та основні перекладознавчі трансформації, відтворено національно-культурну специфіку реалій, звернуто увагу на ідіоетнічні граматичні та лексичні маркери.

Отримані результати виявляються суттєвими для з’ясування специфіки компліментарних висловлювань англомовної культури і з’ясування типів їх українських відповідників.

Намір комплексного відтворення лексико-граматичних, номінативних та прагматичних засобів, що функціонують у компліментах, є суттєвим для реконструкції авторського ідіостилю, смаків та уподобань перекладача, його перекладацької та культурної компетенції.

Ключові слова: компліментарні висловлювання, мовленнєвий акт, художній текст, перекладацькі трансформації, аналог, реалія.

Tyshchenko Oleh, Buhrii-Turko Yana. Means of complimentary expressions translation in literary text (based on the works of F. Scott Fitzgerald “The Great Gatsby” and “Tender Is the Night”)

Complimentary expressions and their communicative and pragmatic organization in literary discourse are examined in the article (based on the works of F. Scott Fitzgerald “The Great Gatsby” and “Tender Is the Night”). The communicative-pragmatic organization of complimentary expressions in the researched works made it possible to single out the peculiarities of the English-speaking American ethical-symbolic space, its reproduction by means of the Ukrainian language as the target language of translation.

The specifics of the use of complimentary expressions in literary discourse, their lexical-grammatical and syntactic features and the main translation-scientific transformations have been clarified, the national-cultural specificity of realia has been reproduced, and attention has been paid to idio-ethnic grammatical and lexical markers.

The obtained results are essential for clarifying the specifics of complimentary expressions of English-speaking culture and clarifying the types of their Ukrainian equivalents.

The intention of complex reproduction of lexical-grammatical, nominative and pragmatic means functioning in compliments is essential for reconstructing the author’s idiostyle, tastes and preferences of the translator, his translating and cultural competence.

Key words: complimentary expressions, speech act, literary text, translation transformations, analogue, realia.

Вступ. Сучасна лінгвістична генологія характеризується тенденцією до вивчення співвідношення мовленнєвих жанрів з іншими категоріями комунікації і дискурсу (Ф. Бацевич, В. Гольдін, В. Дементьєв, М. Кожина, Т. Dobrzynska, S. Eggins, St. Gajda, A. Wierzbicka), їх типології (М. Бахтін, А. Габідулліна, К. Сєдов, М. Федосюк, Т. Шмельова, Т. Яхонтова, А. Wilkon) та з'ясування прагмасемантичної специфіки окремих мовленнєвих жанрів у різних функціональних стилях та дискурсивних практиках.

Особливої значущості у цьому плані набувають компліментарні висловлювання в художньому тексті з точки зору їх перекладу різними цільовими мовами та лінгвокультурними засобами.

Компліментарні висловлювання реалізуються у художньому дискурсі за допомогою низки мовних засобів і структур, що вимагають, на нашу думку, більш пильної уваги, позаяк відмінності між семантичною та граматичною, зокрема і синтаксичною структурами обох мов, можуть викликати значні труднощі у процесі перекладу.

Тому відтворення змісту та прагматичної мети компліменту під час перекладу українською мовою вимагають від перекладача застосування певних стратегій і тактик задля успішного відтворення мови оригіналу у цільовій інтерпретативній версії.

Творчий спадок Френсіса Скота Фіцджеральда як одного з найвидатніших класиків американської літератури ХХ ст. слугує багатим, різноманітним і цікавим матеріалом. Його твори вважаються класикою американської літератури та відображають основні особливості культурно-історичної доби («епоха джазу», «ревучі двадцяті»). Відомо, що прозаїк писав у притаманному лише йому стилі, який втілює художню картину світу, наповнену індивідуально-авторськими мовними засобами, серед яких на особливу увагу заслугове емотивна категоризація лексики та концептуалізація морально-етичних цінностей того чи того етносу та загалом оцінка людини (її зовнішніх та внутрішніх якостей, стереотипів поведінки, міжособистісних взаємин між героями роману), які і становлять предмет нашого дослідження у пропонованій розвідці.

Усі складники мовленнєвого акту компліменту, зокрема його вербальне та невербальне

вираження, суб'єктивність оцінки, висока емоційність та експресивність, а також спрямованість компліменту на формування позитивної емоційної реакції від співрозмовника або, навпаки, маніпуляції адресатом повідомлення – усе це є передумовою для адекватного перекладу, зв'язаного з ним процесу адаптації і трансферу культурних форм.

Актуальність дослідження. У сучасній лінгвістиці та у сучасному перекладознавстві інтерес до вивчення мовленнєвих актів і засобів їх вираження у різних мовах (українській та англійській) не згасає. Оскільки будь-який мовленнєвий акт – це динамічне явище, що відображає особливості певної мовленнєвої поведінки та характеризується національно-культурною специфікою.

З точки зору прагматики комплімент становить особливий мовленнєвий акт, що виражає дискурсивну стратегію схвалення, ввічливості та похвали, зокрема й прояв захоплення людиною, її зовнішністю, рисами характеру або ж манерами поведінки, уподобаннями тощо.

Зауважимо, що в межах **фатичних мовленнєвих актів** (далі ФМА) (див.: [5, с. 199–204] комплімент спрямований на позитивну тональність комунікативної інтеракції, зняття емоційного напруження та відстані між комунікантами, що часто-густо передається різноманітними інтимізованими конструкціями.

У цьому разі іллокутивна сила компліменту полягає у вираженні інтенції, бажання та прагнення принести задоволення адресатові та позитивного ставлення до нього [8, с. 21–26].

У такий спосіб він втілює тактику схвалення, оскільки більшість із них є стереотипними та ритуалізованими формулами встановлення контакту і наявні в мовленнєвому арсеналі представників різних лінгвокультур.

З компліментом тісно зв'язані такі одиниці, як звертання, стереотипні формули привітання, темпоральні та прагматичні маркери+звертання, ФМА-експресиви, запитання, інформативи, вигуки, компліменти, жарти (див.: [14, с. 4]. Дослідниця вважає їх складними ФМА завершення контакту, поєднані ритуалізованими формулами прощання зі звертанням, благословенням, подякою, побажанням, запрошенням, радості зустрічі тощо.

Уживання «таких різновидів фатичних мовленнєвих актів свідчить про бажання

адресанта не просто розімкнути вербальний контакт, але й дотриматися прагматичних принципів кооперації та ввічливості. Такі одиниці спрямовані на регулювання емоційної тональності та виражають сподівання на спілкування в майбутньому» [14, с. 5].

Наголосимо, що вживання компліментів у художньому дискурсі, а особливо у творах Ф.С. Фіцджеральда, є досить поширеним, проте не досить вивченим з точки зору перекладознавства, відображає специфіку мовної і концептуальної моделі світу представників англійської та української культури.

Огляд проблематики дослідження. Комплімент як об'єкт лінгвістичного аналізу привертая увагу багатьох дослідників, зокрема Ф. Бацевича [1], В. Міщенко [12], Н. Вулфсон і Дж. Мейнз [22], Л. Кокойло [5] та ін.

Варто зазначити, що дослідження, проведені Л. Кокойло, вважаються найбільш ґрунтовними, оскільки у них виявлено сутність компліменту як оцінного судження та вираження позитивного значення. Крім того, у роботах Л. Кокойло представлено типологію компліментарних висловлювань [5, с. 199–204].

Згідно з теорією мовленнєвих актів, запропонованих свого часу Дж.Л. Остіном та Джоном Р. Сьорлем, комплімент входить до класу **експресивів** і належить до неінформативних мовленнєвих дій, виявляючи при цьому регулятивну, індексальну та емоційно-оцінювальну функції.

У перекладознавчому аспекті компліменти були висвітлені у працях В. Карабана [4] І. Литвин [9], І. Шахновської [18].

Мета та завдання дослідження – з'ясувати специфіку компліментарних висловлювань у художньому дискурсі, простежити стратегії їх перекладу українською мовою в інтерпретації М. Пінчевського. З огляду на сказане основними завданнями у пропонованій розвідці є:

розгляд лексико-граматичної та синтаксичної організації компліментарних висловлювань з точки зору їх перекладних еквівалентів у вихідній та цільовій мовах;

з'ясування типології, функцій та категоріальних ознак компліментів як особливого типу експресивів з огляду на їх комунікативно-прагматичну спрямованість, наявні пресупозиції та конотації у художньому тексті;

визначення різновидів перекладацьких трансформацій цих прагматичних одиниць з огляду на їхні національно-культурні особливості, засоби передачі реалій, типологію зображувально-виражальних засобів – метафор, порівнянь, фразем і т.ін.

Матеріал та методи дослідження. Матеріалом дослідження слугували романи Френсіса Скота Фіцджеральда «Великий Гетсбі» (“The Great Gatsby”) і «Ніч лагідна» (“Tender Is the Night”) та їх відтворення українською мовою Мара Пінчевського.

Результати. Комплімент як частина комунікативного процесу посідає вагомe місце в кожній лінгвокультурі та сприяє встановленню комунікативної рівноваги. Комунікативно-прагматична організація компліментарних висловлювань у досліджуваних мовах дає добру нагоду виокремити особливості англійського американського художнього семіотичного простору та простежити засоби його категоризації та відтворення у цільовій мові [2, с. 125].

Наявні різні класифікації компліменту як мовленнєвого акту, особливого типу прагматичної структури.

Найкращим засобом передачі компліментів українською мовою є застосування перекладацьких трансформацій в оперті на праці В. Карабана [4, с. 122], І. Литвин [9, с. 14] та ін.

За способом репрезентації комунікативного наміру компліменти бувають прямими і непрямыми. У аналізованих творах переважають непрямі компліменти, які характерні для мови оригіналу – англійської, наприклад: “*My house looks well, doesn't it?*” *he demanded. “See how the whole front of it catches the light.”* – “*Не будинок, а лялечка, правда?* – сказав Гетсбі, кивнувши на свій дім. – *Дивіться, як сонце виграє на фасаді*”. Комплімент виражений синтаксичною конструкцією за такою структурою: іменник + дієслово + прислівник *house looks well*, вжитою розділовим запитанням у мові оригіналу *My house looks well, doesn't it?*

Прямі компліменти реалізують комунікативні цілі мовця позитивного спрямування, наприклад: “*You dream, you. You absolute little dream.*” “*Yes,*” *admitted the child calmly. – Tu moє чудо! Tu moє справжнісіньке маленьке чудо! – Так, – спокійно погодилася дитина.*

За рівнем оригінальності компліменти у творах Ф.С. Фіцджеральда можна поділити

на: авторські та клішовані. «Авторські» компліменти, або оригінальні – це ті компліменти, що повністю відтворюють стилістичне, а також лінгвістичне багатство автора-мовця, варто навести приклад із твору: *He saw me looking with admiration at his car. “It’s pretty, isn’t it, old sport?”*. Він помітив, що я милуюся його машиною. – *Гарна, правда?* «Клішовані» – ті, що створені за допомогою готових і загальноновизнаних літературних чи етикетних формул.

З фактичного погляду ця група одиниць містить стверджувальні та окличні конструкції, перепитування, спонукування співбесідника до згоди та фразеологізовані парцелятивні конструкції і т.ін. на зразок: *I like/love your... “I like your dress, remarked Mrs. McKee. – I think it’s adorable”*. – «Мені так подобається ваша сукня, – сказала місіс Маккі. – Від неї очей не відірвеш».

Іноді комплімент може поєднуватися іншими супровідними ілокутивними ефектами (іронічним ставленням, висміюванням і под.).

При цьому під час перекладу вживаються різні метафори антропоморфного типу, які відбивають звукові асоціації. Наприклад, у творі «Великий Гетсбі» комплімент, що характеризує рису людини – голос, проте вжитий із іронічною метою: *“She’s got an indiscreet voice,” I remarked. “It’s full of...” – I hesitated. “Her voice is full of money,” he said suddenly. – У Дейзі нескромний голос, – зауважив я. – У ньому чувається... – Я завагався. – У ньому чувається дзенькіт грошей, – несподівано сказав він.*

Як бачимо, обидва компліменти вжиті із метою іронічної насмішки та висміювання, оскільки, як впливає із контексту твору, Дейзі любила гроші і багатство, звідси й метафора багатства.

Розглянемо комплімент-захоплення та подив. Важливо, що захоплення передається дуже часто у мові оригіналу особливими парцелятивними конструкціями зі своєрідно вираженою модальністю. Розглянемо їх детальніше.

“Fine fellow, isn’t he? Handsome to look at and a perfect gentleman”. *“Yes.” – Чудовий хлопець, правда? І з виду приємний, і джентльмен до самих кісток. – Так.*

У наведеному прикладі значення англійського розділового питального речення–запитінформації *Fine fellow, isn’t he?*,

а тому перекладач доречно вживає спеціальне питальне речення для відтворення семантико-прагматичного потенціалу оригінального речення *Чудовий хлопець, правда?*

До того ж приклад вище демонструє вживання ще одного компліменту, що характеризує не лише зовнішність, а й особистість людини: *Handsome to look at and a perfect gentleman*. Український перекладач М. Пінчевський зумів передати образність компліментарного висловлювання шляхом використання під час перекладу фразеологічного словосполучення *до самих кісток: І з виду приємний, і джентльмен до самих кісток*. Український фразеологізм *джентльмен до самих кісток* влучно передає комунікативну інтенцію мовця.

Аналізуючи компліменти-здивування, доцільно вказати на їхню надзвичайну експресивність та емотивність, виражену найчастіше таким лексичним засобом, як вигуки та вигуківі конструкції [11, с. 122–124]. Наприклад: *How gorgeous! – Ой, як гарно!* Останні передають емоцію здивування у загальному вигляді, тобто не вказуючи прямо на її позитивний чи негативний характер.

Лише у контексті вдається зрозуміти позитивне чи негативне спрямування сказаного компліменту. Необхідно підкреслити, що на сторінках романів у цьому відношенні дуже часто знаходимо емоційний вигук *Oh*, або *Oh, my God!* Наприклад, у творі «Ніч лагідна» героїня вражена фільмом позитивно, проте сама вигукова конструкція *“God, what a picture!”* – «Який фільм, господи, який фільм!» під час перекладу видозмінюється шляхом перестановки компонентів та повтору задля підсилення, інтенсифікації враження. Іншим прикладом вираження захоплення є вигукова конструкція *“What a ..!»*, *“What a beautiful garden!” Mrs. Speers exclaimed. – Який чудовий сад! – вигукнула місіс Спірс*. У цьому разі реалізується ідея здивування і захоплення, яка виражається прямо, без натяків; пор. *How gorgeous! – Ой, як гарно!*

Комплімент може вживатися із метою психологічного впливу (позитивного або негативного, маніпуляції і т.ін.), наприклад, *“Mother is perfect”, she prayed. – Моя мама – найкраща в світі, – палко промовила Розмері*. Як свідчить наративна структура і сюжетна лінія твору, цей комплімент вживається для того, щоб завоювати довіру та

підтримку матері, виразити своє захоплення та повагу.

Комплімент може вживатися і в інших комунікативних інтеракціях героїв твору. Так, наприклад, у романі «Ніч лагідна» Дік робить комплімент Розмері з тим, щоб вона почувалася винною, що наче відмовила йому. Ці прагматичні пресупозиції та інтенції відтворюються за допомогою низки лексико-граматичних трансформацій, зокрема, описового перекладу та додавання, модуляції: *“It was a darn sweet thought, but I’d rather look at you. You were about the nicest sight I ever looked at”*. – Дякую за турботу, Розмері, ви зворушили мене, але, їй-богу, я волію лишатися вашим глядачем. Тим більше, що вже є – найвища насолода.

Етикетні форми компліменту. Комплімент – як важлива складова частина мовленнєвої поведінки представників англомовної та української культури у досліджуваних творах може бути проявом етикету [13, с. 37]. Застосування етикетного компліменту найчастіше виражається фразами *“I am glad to”/ “Nice to...”/ “Good idea...”/ “ Oh, You +verb +adj”*. Наприклад, у романі «Ніч лагідна» трапляється етикетний комплімент, сказаний на адресу гостинності Дайверів.

Як зазначалось, мовленнєвий акт компліменту спрямований на тактику схвалення та позитивної оцінки, характеристику інтелектуальних здібностей адресата, його зовнішності, характеру, навичок та вмінь, манер та поведінки.

Далі розглянемо компліменти, що характеризують інтелектуальні здібності адресата, а також інші його оцінні маркери.

Компліменти, що спрямовані на характеристику характеру адресата, характеризують внутрішні, моральні якості людини [6, с. 92–94].

Розглянемо з цього приводу такі приклади: у творі «Ніч лагідна» натрапляємо на таке: *“Fine fellow, isn’t he? Handsome to look at and a perfect gentleman”*. *“Yes”*. – Чудовий хлопець, правда? І з виду приємний, і джентльмен до самих кісток. – Так, де стереотипні ознаки поведінки чоловіка віддаються в цільовій мові за допомогою трансформованих ідіом, які передають вчинки людини та позитивне ставлення до них. Порівняймо інші позитивні конотації одиниць цього семантичного поля (нави-

чки, вміння, вправність, здібності персонажів і т.ін.), які здебільшого також збережені: *“He’s a good swimmer”*, *Rosemary said*. Він добрий плавець, – сказала Розмері.

Водночас компліменти щодо зовнішності співрозмовника (див про це: [10, с. 72–74]) є авторськими та клішованими, що дуже часто поєднуються і передаються за допомогою переносного значення фітонімів, порівнянь та позитивної оцінки героїв: *I love to see you at my table, Nick. You remind me of a – of a rose, an absolute rose. Doesn’t he?”* She turned to Miss Baker for confirmation: *“An absolute rose?”* – Як мені приємно бачити тебе за нашим столом, Ніку! Знаєш, ти схожий на... на троянду, так, саме на троянду. Правда ж? – звернулася вона до міс Бейкер, шукаючи в неї підтвердження. – Правда ж, він – справжня троянда?.

Щодо відтворення інтелектуально-розумових здібностей, то в цьому разі досить часто функціонують різноманітні засоби вираження модальності, модальні дієслова, епитети та порівняльні конструкції, наприклад, *You must be very wise behind your face like a white cat, except you don’t look like that in the picture Dr. Gregory gave me ...* – Ви такий добрий! І, напевно, дуже розумний, хоча й схожий на білого kota. А втім цього не видно з цієї фотокартки, яку мені дав доктор Грегорі... У творі «Ніч лагідна» як головна героїня Ніколь надзвичайно багата, проте потребує постійної душевної підтримки Діка Дайвера спочатку як свого лікаря, а пізніше і як чоловіка, яким вона захоплюється: *“You are the cleverest person I’ve met in my life”* – «Ти в мене найрозумніший в світі». Подібні мовленнєві ситуації, на думку Н. Зубець, необхідні для того, щоб підбадьорити, надихнути та висловити повагу до адресата повідомлення [3, с. 142–147].

Трапляються і деякі лексико-стилістичні заміни, які відтворюють згасання експресивності та конотацій слів: *“I certainly am awfully glad to see you again”* – «Мені дуже, дуже приємно бачити вас знову» тощо або, навпаки, актуалізують конотативне значення деяких лексем у мові перекладу: *You have got an awfully kissable mouth... – У Вас дуже гарні вуста...*, зокрема заміну нейтрального слова високим, поетичним.

Як свідчать наші спостереження, описовий переклад застосовувався найчастіше,

оскільки модель компліменту в українській мові певною мірою подібна до англійської [7, с. 134]. Наприклад, *He's singing away* – “*Her voice sang: “It’s romantic, isn’t it, Tom?” “Very romantic”*”, – *Боже, як він співає! – Вона й сама мало не співала. – Суцільна романтика, правда ж, Томе? – Просто казкова романтика.*

Цікавим прикладом описового перекладу є наступне речення, яке відтворене у українській мові типовим для нашої культури використанням пестливих слів та застосуванням деминутивних суфіксів -іньк, -еньк: *Daddy’s girl. Was it a ‘itty-bitty bravekins and did it suffer? Ooo-ooo-tweet, de tweetest thing, wasn’t she dest too tweet?* – *Татова донька. Таке мацюпусіньке, таке гарнесеньке, а як, сердешне, натерпілося. Ах ти любонько, ах ти ж золотко, і яке ж воно розумне, і яке сміливе!*

Досить часто описовий переклад поєднується з іншими лексико-граматичними трансформаціями, зокрема із **переміщенням компонентів та додаванням**, як це маємо у такому прикладі: *Her once fair hair had darkened, but she was lovelier now at twenty-four than she had been at eighteen, when her hair was brighter than she* – «*Волосся, золотаве в юнацтві, потемніло з часом, але зараз, у свої двадцять чотири роки, вона була красивішою, ніж в вісімнадцять, коли це волосся своєю яскравістю затьмарювало все інше в ній*».

Як бачимо, у цьому разі під час перекладу здійснено уточнення за допомогою розгорнутих епітетів **золотаве в юнацтві** та змінений порядок слів.

З-поміж інших видів замін ще звернімо увагу на деякі контекстуальні заміни за допомогою образних аналогів з метафоричним компонентом (заміна параметричного прикметника *deer one* фразеологізованою конструкцією в українській). Варто навести приклад такої метафоричної трансформації: “*She’s a deer one*”, said Wilson, as if that answered the question. – *Така, що не розкусиш*, – сказав Вільсон, неначе це було відповіддю на запитання. Саме за допомогою метафори *She’s a deer one* автор підкреслює особистість героїні, вказує на її тверду, непросту вдачу – *Така, що не розкусиш*.

На граматичному рівні звернімо увагу на зміну модальності, зокрема, трансформацію

стверджувальної конструкції на негативну або навпаки: “*It must be a very good story*”. “*It’s a terr-r-rible story*”. – *Певне, то цікавий роман. – Страшенно цікавий!*

Насамкінець наведемо приклад прийому смислового, контекстуального розвитку: “*I’m simply astounded. You’re going to be one of the best actresses on the stage*”. – *Ваша гра приголомшила мене. Я певен, що ви станете кінозіркою*, де, як бачимо, відбувається уточнення у цільовій мові, конкретизація більш узагальненого денотата у вихідній мові.

Висновки та перспективи дослідження. Отже, комплімент становить особливий мовленнєвий акт експресивів, що виражає дискурсивну стратегію схвалення, ввічливості та похвали.

Йому властиві різноманітні стратегії і тактики перекладацьких рішень, зорієнтовані на адекватне відтворення прагматики, семантики та комунікативної спрямованості компліментарних висловлювань у художньому дискурсі.

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що найчастіше під час перекладу висловлювань цього типу уживаються емотивні дієслова (*to be glad, to be delighted*), вигуки, вигуківі слова та окличні конструкції, зокрема, *oh, ah, gosh, God*, епітети та прикметники з яскраво вираженою позитивною конотацією (*beautiful, divine, delightful, excellent, marvelous, nice, remarkable, sweet, kind, tremendous, wonderful*), лексичні інтенсифікатори: *absolutely, awfully, exactly, really, simply, totally, highly, perfectly, pretty, quite, so, such, too, very*; з-поміж образно-виражальних засобів досить часто застосовуються порівняння та метафори.

Найчастіше в процесі перекладу представлені лексико-граматичні, синтаксичні трансформації, метафоричні та фразеологічні заміни, модуляції, розширення та синонімічні компенсації різних типів з огляду на культурну асиметрію оригіналу та перекладу.

У цільовій мові можуть відбуватися і такі перетворення, як парцеляції, перестановки, зміна модальності висловлювання, трансформація ідіом, уведення розгорнутих епітетів. Досить часто для передачі суб’єктивно-емоційних переживань застосовуються національномовні ресурси, зокрема димінутиви, в різних за частиномовною належністю слів, найчастіше іменників та прикметників.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики : підручник. Київ : Академія, 2011. 304 с.
2. Бігунова Н.О. Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання : монографія. Одеса : КП ОМД, 2017. 580 с.
3. Зубець Н.О. Прагматика компліментного акту мовлення. *Науковий вісник Харківського державного університету*. Харків, 2015. Вип. 22. С. 142–147.
4. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: у 2-х ч. Вінниця : Нова книга, 2001. Ч. II: Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. 302 с.
5. Кокойло Л.О. Проблема порівняльної оцінки в структурі компліментарних висловлювань (на матеріалі англ. мови). *Наукові записки* : збірник наукових статей НПУ ім. М.П. Драгоманова. Вип. 2. Київ, 1998. С. 199–204.
6. Колеснікова І.А. Комплімент і антикомплімент у міжкультурній комунікації (на матеріалі української, англійської та російської мов). *Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ* : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ (15 берез. 2016 р.) / редкол.: І.А. Колеснікова. Київ : КНЕУ, 2016. С. 92–94. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/43282074.pdf>.
7. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.
8. Кузенна Н. Мовний акт «комплімент» в сучасній комунікації. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Філологічні науки»*. 2010. Вип. 89(2). С. 21–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89%282%29_7.
9. Литвин І.М. Перекладознавство : науковий посібник. Черкаси : Видавництво Ю.А. Чабаненко, 2013. 288 с.
10. Лобода В.А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2019. № 43. Том 4. С. 72–74.
11. Микитюк Ю.В. Комплімент як мовленнєвий акт (на матеріалі німецькомовних драматичних творів XVIII–XX ст.) : дис. ... канд. філологічних наук : 10.02.04. М-во освіти і науки України, Львівський національний університет імені Івана Франка / наук. кер. Петрашук Н.Є. Львів, 2016. 231 с.
12. Міщенко В.Я. Комплімент в мовленнєвій поведінці представників англійської та американської культур : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. : 10.02.04 «Германські мови». Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2000. 18 с.
13. Міщенко Л.А. Посібник з художнього перекладу до курсу «Теорія і практика перекладу» / Л.А. Міщенко, О.М. Турченко. Вінниця : Нова книга, 2003. 176 с.
14. Павлик Н.В. Комунікативна та структурно-семантична організація фатичних мовленнєвих актів в англійській та українській мовах (на матеріалі драматичних творів) : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук : 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство». Київ : Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2017.
15. Павлик Н.В. Комплімент на етапі підтримки контакту зі співрозмовником (на матеріалі англійської та української мов). *Мова у світлі класичної спадщини та сучасних парадигм* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 10–11 березня 2017 р. Львів : ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2017. С. 25–28.
16. Фіцджеральд Ф.С. Великий Гетсбі / Переклад М. Пінчевського. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1164> (дата звернення: 14.11.22).
17. Фіцджеральд Ф. Ніч Лагідна / Переклад М. Пінчевського. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1166> (дата звернення: 24.11.22).
18. Шаховська І.І. Комунікативна тактика компліменту в художньому дискурсі: перекладацький аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. 2017. № 26. Т. 2. С. 122–124.
19. Fitzgerald F.S. The Great Gatsby. URL: <http://gutenberg.net.au/ebooks02/0200041h.htm> (дата звернення: 23.11.22).
20. Fitzgerald F.S. Tender Is the Night. URL: <http://gutenberg.net.au/ebooks03/0301261h.html> (дата звернення: 25.11.22).
21. Holmes J. Paying compliments: A sex preferential positive politeness strategy. *Journal of Pragmatics*. 1988. No. 12 (3). P. 445–465.
22. Manes J. Compliments: A mirror of cultural values. *Sociolinguistics and Language Acquisition* / Eds. N. Wolfson, E. Judd. Rowley, MA : Newbury House, 1983. P. 82–90.

References:

1. Batsevych, F.S. (2011). Vstup do lnhvistychnoyi prahmatyky: pidruchnyk [Introduction to linguistic pragmatics: a textbook]. Kyiv: Akademiya. 304 s. [in Ukrainian].
2. Bihunova, N.O. (2017). Pozytyvna otsinka: vid kohnityvnoho sudzhennya do komunikatyvnoho vyslovyuvannya: monohrafiya [Positive evaluation: from cognitive judgment to communicative act: a monograph]. Odesa: KP OMD, 580 s. [in Ukrainian].
3. Zubets', N.O. (2015). Prahmatyka kompilmentnoho aktu movlennya [Pragmatics of the act of complimenting]. *Naukoviy visnyk Kharkivs'koho derzhavnoho universytetu – Bulletin of Kharkiv State University*. Kharkiv, Vyp. 22. S. 142–147 [in Ukrainian].

4. Karaban, V.I. (2001). Pereklad anhliys'koyi naukovoyi i tekhnichnoyi literatury [Translation of English scientific and technical literature]: u 2-kh ch. Vinnytsya: Nova knyha. CH. II: Leksychni, terminolohichni ta zhanrovostylistychni trudnoshchi [Lexical, terminological and genre-stylistic difficulties]. 302 s. [in Ukrainian].
5. Kōkoylo, L.O. (1998). Problema porivnyal'noyi otsinky v strukturi komplimentarnykh vyslovlyuvan' (na materialy anhl. movy) [The problem of comparative evaluation in the structure of complimentary statements (based on the English language)]. Naukovi zapysky: Zbirnyk naukovykh statey NPU im. M.P. Drahomanova – Scientific notes: a collection of scientific articles of Drahomanov NPU. Vyp. 2. Kyiv, S. 199–204. [in Ukrainian].
6. Kolesnikova, I.A. (2016). Kompliment i antykompliment u mizhkul'turniy komunikatsiyi (na materialy ukrayins'koyi, anhliys'koyi ta rosiys'koyi mov) [Compliment and anti-compliment in intercultural communication (based on Ukrainian, English and Russian)]. Stratehiyi mizhkul'turnoyi komunikatsiyi v movniy osviti suchasnoho VNZ – Strategies of intercultural communication in language education of a modern HEI: zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv (15 berez. 2016 r.) / redkol.: I.A. Kolesnikova. Kyiv: KNEU, S. 92–94. Retrieved from: <https://core.ac.uk/download/pdf/43282074.pdf> [in Ukrainian].
7. Korunets', I.V. (2006). Vstup do perekladoznavstva [Introduction to translation studies]. Vinnytsya: Nova knyha, 2008. 512 s. [in Ukrainian].
8. Kuzenna, N. (2010). Movnyy akt «kompliment» v suchasniy komunikatsiyi [The speech act “compliment” in modern communication]. Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser.: Filolohichni nauky – *Scientific notes of Volodymyr Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University. Series: Philological Sciences*. Vyp. 89(2). S. 21–26. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89%282%29_7 [in Ukrainian].
9. Lytvyn, I.M. (2013). Perekladoznavstvo: naukoviy posibnyk [Translation studies: a textbook]. Cherkasy: Vydavnytstvo Yu. A. Chabanenko, 288 s. [in Ukrainian].
10. Loboda, V.A. (2019). Perekladats'ki transformatsiyi: definityvnyy kharakter ta problema klasyfikatsiyi [Translation transformations: definitive character and the problem of classification]. Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiya – *Scientific herald of International Humanitarian University. Series: Philology*. № 43. Tom 4. S. 72–74 [in Ukrainian].
11. Mykytyuk, Yu.V. (2016). Kompliment yak movlennyevyi akt (na materialy nimets'komovnykh dramatychnykh tvoriv XVIII–XX st.) [Compliment as a speech act (based on German-language dramatic works of the XVIII–XX centuries)]: dys. ... kand. filolohichnykh nauk: 10.02.04. M-vo osvity i nauky Ukrainy, L'viv's'kyy natsional'nyy universytet imeni Ivana Franka / nauk. ker. Petrushchuk N.Ye. L'viv, 231 s. [in Ukrainian].
12. Mishchenko, V.Ya. (2000). Kompliment v movlennyeviy povedintsi predstavnykiv anhlomovnykh (brytans'koyi ta amerykans'koyi) kul'tur [Compliment in the speech behavior of representatives of English-speaking (British and American) cultures]: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk: spets. 10.02.04 «Hermans'ki movy». Kharkiv: KHNU im. V.N. Karazina, 18 s. [in Ukrainian].
13. Mishchenko, L.A. (2003). Posibnyk z khudozhn'oho perekladu do kursu «Teoriya i praktyka perekladu» [A guide to literary translation for “Translation Theory and Practice”] / L.A. Mishchenko, O.M. Turchenko. Vinnytsya: Nova knyha, 176 s. [in Ukrainian].
14. Pavlyk, N.V. (2017). Komunikatyvna ta strukturno-semantychna orhanizatsiya fatchnykh movlennyevykh aktiv v anhliys'kiy ta ukrayins'kiy movakh (na materialy dramatychnykh tvoriv) [Communicative and structural-semantic organization of phatic speech acts in English and Ukrainian (based on dramatic works)]: dysertatsiya na zdobuttya naukovoho stupenya kandydata filolohichnykh nauk: 10.02.17 “Porivnyal'no-istorychne i typolohichne movoznavstvo”. Kyiv: Natsional'nyy pedahohichnyy universytet imeni M.P. Drahomanova [in Ukrainian].
15. Pavlyk, N.V. (2017). Kompliment na etapi pidtrymky kontaktu zi spivromovnykom (na materialy anhliys'koyi ta ukrayins'koyi mov) [A compliment at the stage of maintaining contact with the interlocutor (based on English and Ukrainian)]. Mova u svitli klasychnoyi spadshchyny ta suchasnykh paradyhm –Language in the light of classical heritage and modern paradigms: Materialy mizhnarodnoyi nauково-praktychnoyi konferentsiyi, m. L'viv, 10–11 bereznia 2017 r. L'viv: HO “Naukova filolohichna orhanizatsiya «LOHOS»”. S. 25–28 [in Ukrainian].
16. Fitzgerald F.S. Velykyy Hetsbi [The Great Gatsby] / Pereklad M. Pinchevs'koho. Retrieved from: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1164> (data zvernennya: 14.11.22) [in Ukrainian].
17. Fitzgerald F.S. Nich Lahidna [Tender Is the Night] / Pereklad M. Pinchevs'koho. Retrieved from: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1166> (data zvernennya: 24.11.22) [in Ukrainian].
18. Shakhnovs'ka, I.I. (2017). Komunikatyvna taktyka komplimentu v khudozhn'omu dyskursi: perekladats'kyy aspekt [Communicative tactics of compliment in literary discourse: the translation aspect]. Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Filolohiya – *Scientific herald of International Humanitarian University. Series: Philology*. № 26. T. 2. S. 122–124 [in English].
19. Fitzgerald F.S. Velykyy Hetsbi. Retrieved from: <http://gutenberg.net.au/ebooks02/0200041h.htm> 1 (data zvernennya: 23.11.22) [in English].
20. Fitzgerald F.S. Tender Is the Night. Retrieved from: <http://gutenberg.net.au/ebooks03/0301261h.html> (data zvernennya: 25.11.22) [in English].
21. Kholms, Dzh. (1989). Paying compliments: A sex preferential positive politeness strategy. *Journal of Pragmatics*. 1988. No. 12 (3). P. 445–465 [in English].
22. Manes, Dzh. (1983). Compliments: A mirror of cultural values. *Sociolinguistics and Language Acquisition* / Eds. N. Wolfson, E. Judd. Rowley, MA: Newbury House, 1983. P. 82–90 [in English].